

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗБАЛАНСОВАНЕ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ» Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) Спеціальність: <u>Н4 «Лісове господарство»</u> Рік навчання: <u>1-й, семестр 1-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>4 кредити</u> Назва кафедри: <u>Лісового та садово-паркового господарства</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	д. с.-г. н., професор Ткачук Олександр Петрович
Контактна інформація лектора (e-mail)	<u>tkachukop@ukr.net</u>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Збалансоване лісокористування» є вибірковою компонентою ОПП Лісове господарство.

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 24 год.; практичні заняття – 22 год., самостійна робота – 74 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися під час виробничої практики та у фаховій діяльності.

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента Збалансоване лісокористування направлена на формування у здобувачів знань та навичок щодо розуміння організації і економічно-правової реструктуризації існуючого лісового фонду, що є необхідною умовою збереження і посилення потенціалу лісів.

Освітня компонента Збалансоване лісокористування формує знання, уміння, навички та компетенції, необхідні для фахівця зі спеціальності «Лісове господарство».

Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів наукового світогляду, теоретичних знань і практичних навичок щодо раціонального використання, відтворення та збереження лісових ресурсів у контексті екологічної, економічної та соціальної стійкості.

Завдання вивчення дисципліни

Завдання вивчення дисципліни «Збалансоване лісокористування» полягає у всебічному розкритті принципів сталого управління лісами та формуванні компетентностей, необхідних для прийняття екологічно, економічно та соціально обґрунтованих рішень у сфері лісового господарства. Окрім цього, дисципліна спрямована на оволодіння методами оцінки впливу лісогосподарської діяльності на довкілля, вивчення способів зменшення антропогенного навантаження на лісові екосистеми та впровадження екологічно відповідальних технологій у лісовиробництво. Здобувачі повинні навчитися аналізувати нормативно-правову базу, міжнародні стандарти сталого лісокористування та вимоги сертифікаційних систем, що регулюють діяльність у цій сфері.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними та спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями, зокрема:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства;

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 2. Здатність забезпечувати сталий розвиток лісового господарства.

СК 3. Здатність оцінювати регіональні особливості природнокліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площ лісів.

СК 4. Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризики, а також економічні, правові та екологічні аспекти.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

РН 1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.

РН 5. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

РН 7. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів.

РН 9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів вищої освіти соціальні навички (soft skills) такі як: комунікативність (робота з інформаційними джерелами), лідерські навички (реалізуються через створення здобувачами презентаційних матеріалів, написання індивідуальних завдань на задану тематику, презентування та обговорення індивідуальних завдань у групі).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Теоретичні основи та принципи збалансованого лісокористування.	2	2	6
2	Лісові ресурси світу та України: стан, проблеми та перспективи використання.	2	2	6
3	Правові та нормативні засади збалансованого лісокористування в Україні та міжнародний досвід.	2	2	6
4	Екологічні функції лісу та їх роль у формуванні концепції сталого розвитку.	2	2	6
5	Методи оцінки стійкості та продуктивності лісових екосистем.	2	2	6

6	Збалансоване користування деревними ресурсами: сучасні підходи до рубок головного користування.	2	2	7
7	Лісівничі основи рубок догляду як інструмент забезпечення стійкості лісів.	4	2	6
8	Використання недеревних ресурсів лісу та їх роль у збалансованому природокористуванні.	2	2	6
9	Рекреаційне та оздоровче лісокористування: принципи організації та обмеження.	2	2	6
10	Лісова сертифікація (FSC, PEFC) як механізм забезпечення сталого лісокористування.	2		7
11	Економічні механізми збалансованого лісокористування: оцінка екосистемних послуг, плата за ресурси.	2	2	6
12	Перспективи та інноваційні підходи до збалансованого лісокористування в умовах кліматичних змін.	2	2	6
Разом		24	22	74

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Під час виконання навчальних завдань, завдань контрольних заходів не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Види самостійної роботи

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Опрацювання питань, що виносяться на самостійне вивчення	30	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Підготовка до лекційних та практичних занять (робота з інформаційними джерелами: опрацювання першоджерел)	34	щотижнево	Усне опитування
3	Індивідуальні завдання	10	2 рази на семестр	Усне та письмове
Разом		74		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Хрик В.М., Мазепа В.Г., Кімейчук І.В. Сталий розвиток лісового господарства: навчально-методичний посібник для другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 205 «Лісове господарство». Біла Церква. 2024. 217 с.
2. Лакида П.І., Павліщук О.П., Карпук А.І., Кравець П.В. Лісова політика: навч. посіб. Корсунь-Шевченківський: ФОП Майдаченко І.С., 2019. 227 с.
3. Мазепа В.Г., Турко В.М., Сірук Ю.В., Курбет Т.В. Регіональне та соціальне лісівництво: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2023. 137 с.
4. Синякевич І.М. Екологізація лісокористування в контексті подолання глобальних екологічних загроз: монографія. Львів: Камула, 2014. 592 с.
5. Синякевич І.М. Лісова політика: теорія і практика: монографія. Львів: ЛА «Піраміда», 2008. 612 с.
6. Синякевич І.М., Дейнека А.М., Соловій І.П. Лісова політика: підруч. Київ:

Знання, 2013. 323 с.

7. Соловій І.П. Політика сталого розвитку лісового сектора економіки: парадигма та інструменти: монографія. Львів: РВВ НЛТУ України, ТзОВ «Ліга-Прес», 2010. 368 с.

Додаткова література

1. Гулик Г.С. Синергетика інтегрального застосування економіко-правових інструментів формування системи сталого лісокористування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. Львів: РВВ НЛТУ України, 2013. 23 с.

2. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 21 грудня 2010 р., № 26, ст. 218. <http://www.rada.gov.ua>.

3. Лісовий кодекс України. <http://www.rada.gov.ua>.

4. Указ президента України «Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів і зелених насаджень» від 04.11.2008 р. № 995/2008. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995/2008>.

5. Борщук Є.М. Основи теорії стійкого розвитку еколого-економічних систем: монографія. Львів: Растр-7, 2007. 435 с.

6. Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>.

7. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII.

8. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019.

9. Боголюбов В.М., Соломенко Л.І. Основи екології та збалансованого природокористування: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: ДІА, 2009. 158 с.

10. Туниця Т.Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст. К.: Знання, 2006. 300 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт «Віноблагроліс». Веб-сайт: <https://vinagrolis.com/>

2. Офіційний сайт «Філія «Вінницьке лісове господарство». Веб-сайт: <https://vinlisgosp.com.ua/>

3. Офіційний сайт ДП «Ліси України». Веб-сайт: <https://e-forest.gov.ua/>

4. Державне агентство лісових ресурсів України. Веб-сайт: <https://forest.gov.ua/>

5. Офіційний сайт управління фітосанітарної безпеки ГУ Держпродспоживслужби у Вінницькій області. Веб-сайт: <https://www.vingudpss.gov.ua/upravlinnya-fitosanitarnoyi-bezpeki>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	6
2	Участь у роботі на практичних заняттях	12
3	Виконання контрольних робіт, тестування	6
4	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентацій за заданою проблемною тематикою)	6
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
5	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	6
6	Участь у роботі на практичних заняттях	10
7	Виконання контрольних робіт, тестування	6
8	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентацій за заданою проблемною тематикою)	8
	Всього за атестацію 2	30
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Якщо здобувач вищої освіти упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до заліку.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів, як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	зараховано
75-81	C	
66-74	D	зараховано
60-65	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни